

Geçmişten Günümüze Fizik Öğretmeni Yetiştirme Programlarının İncelenmesi: Gazi Eğitim Fakültesi Örneği

Hasan Şahin Kızılcık¹, Burak Kağan Temiz²

¹Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

Bu çalışma, ülkemizdeki fizik öğretmeni yetiştirme programlarının geçmişten günümüze değişim ve gelişimini inceleme amacıyla yapılmıştır. Bu amaca yönelik olarak, öğretmen yetiştirmede ülkemizin en köklü kurumu olan, tarihi kökeni, 29 Kasım 1926 tarihinde ortaokullara ve ilk öğretmen okullarına öğretmen yetiştirmek için öğrenci almaya başlayan; ilk adıyla “Orta Muallim Mektebi”nin “Fen ve Tabiat Bilgileri” bölümüne kadar dayanan Gazi Eğitim Fakültesinin Fizik Öğretmenliği programının son 27 yıllık kesiti seçilmiştir. Gazi Eğitim Fakültesi Fizik Öğretmenliği programı, 1982 yılında, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası gereğince liselerin fizik öğretmeni ihtiyacını karşılamak üzere, “Fizik Öğretmenliği Anabilim Dalı” adını almıştır. Ana bilim dalında uygulanan programlar zaman içinde değişmekle birlikte, YÖK’ün 1998’de eğitim fakültelerini yeniden yapılandırmasının ardından 2007, 2014, 2018 ve 2021 yıllarında yapılan yenileme ve güncelleme çalışmaları ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çalışmada, programın 1994-2021 yılları arasında uygulanan öğretim programları doküman analizi yöntemi ile çeşitli bakımlardan incelenmiştir. Bu aralığın seçilmesinin ana nedeni, YÖK tarafından öğretmen yetiştirmede yapılanmanın gerçekleştiği 1998 yılından bir önceki ve sonraki programları kapsam dahiline almaktır. İlgili yapılanmadan önceki program, 1994-1998 yılları arasında uygulanan program olduğundan, veri seti 1994’ten günümüze dek değişimi gösterecek biçimde seçilmiştir. Çalışmanın verilerini, Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığından elde edilen bilgiler ve ilgili programın arşivleri oluşturmaktadır. Uygulanan her bir programa ait dersler önce zorunlu sonra da seçmeli dersler bazında ayrı ayrı incelenmiş, her bir kategorideki derslerin toplam ders saatleri teorik ve uygulamalı olarak ayrılmış ve tablolanmıştır. Veriler grafiklere dökülerek görselleştirilmiş ve değişim ortaya konmuştur. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

İncelemeler iki ana eksende yapılmıştır. Birinci eksen; fizik öğretmeni yetiştirme programlarının hangi sıklıkla değiştiğini, bu değişimleri tetikleyen etkenler, bu değişimlerin oluşturduğu genel eğilimler hakkındadır. Çalışmanın ikinci eksenini ise, programlarda okutulan zorunlu ve seçmeli derslerin içeriklerine göre ve ders tiplerinin (Alan - Alan Eğitimi - Eğitim - Genel Kültür vb. kategorilerle) sınıflandırılması, ders tiplerinin haftalık ders saatlerinin değişiminin incelenmesi ile ilgilidir.

Çalışmada toplanan veriler, Gazi Eğitim Fakültesi Fizik öğretmeni yetiştirme lisans programında son 27 yıllık süreçte altı farklı program uygulandığını, toplamda beş kez değiştiğini göstermektedir. Bu değişimler, 1998, 2007, 2014, 2018 ve 2021 yıllarında gerçekleşmiştir. Bu değişimler Yüksek Öğretim Kurumunun öğretmenlik programlarını yeniden yapılandırması ile 1998 yılında programın dört yıldan beş yıla çıkarılması ve mezunlara tezsiz yüksek lisans derecesi verilmesi, 2007 yılında tezsiz yüksek lisans uygulamasının kaldırılması ve beş yıllık lisans programı olarak güncellenmesi, 2014 yılında programın dört yıllık lisans programına dönüştürülmesi, 2018 yılında YÖK’ün öğretmenlik programlarını merkezi bir ortak çerçeveye alma çalışmaları ve 2021 yılında YÖK’ün yetki devri nedenleri ile gerçekleştirilmiştir. Buradan da görülmektedir ki, fizik öğretmenliği lisans programlarındaki tüm değişimler dış etkilerle ve en çok da YÖK’ün ilgili program üzerindeki tasarruflarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte en uzun uygulanan program 1998-2007 arasında uygulanan program olmakla birlikte, en kısa uygulanan program ise 2018-2021 arasında uygulanan programdır. Değişim eğilimlerine bakılacak olursa, seçmeli derslerin oranlarında bir artış görüldüğü söylenebilir. Diğer yandan, ders türleri açısından 2018-2021 arasındaki program dışında istikrarlı bir değişim olduğu ve bu değişimin eğitim ve alan eğitimi derslerinin programlarda giderek önem kazanması biçiminde olduğu görülmektedir. Bu süreçte seçmeli derslerin oranının yanı sıra çeşitliliğinin de arttığı görülmektedir. Gerek alan, gerek alan eğitimi, gerek genel kültür, gerekse eğitim kategorilerinde giderek daha çok seçmeli ders programda yer almıştır.

Anahtar Kavramlar: fizik eğitimi, öğretmen yetiştirme, lisans programları